

På väg till soprummet

I

Tyngd, substans. Ett allomfamnande vitt ljus, former som eldfängt dansar på en mörk botten -

- plötsligt finns denna medvetenhet om något som jag kallar för "jag". Den fanns inte där för en stund sedan - jag kan strängt taget inte säga att begreppet "en stund" har haft någon betydelse innan detta ögonblick, som jag därför måste kalla för det första. Jag vet ännu inte vad detta obekanta "jag" är för något. Vad man kan använda det till. Uppenbarligen äger jag ett språk.

Det finns en känsla av linearitet intimt förbunden med mitt "jag"; ett pärlband, trätt med bubblor av språk rör sig genom mig. De nybildas och omformas. När en bubbla ersätts av en ny blir den förra något grumlig och ogreppbar, och när ytterligare en uppkommer blir den första än mer otydlig för mig, i ett ständigt flöde. Detta flöde har jag börjat kalla för "tid". Vidare har jag funnit ett ord för min tillvaro, såsom den är; jag kallar den "introspektion". (Detta systematiserande, att fånga språkbubblor ur denna vilda strömfåra, tämja dem, märka dem och katalogisera dem, är något jag kommer på mig själv med att finna tillfredsställelse i - det känns meningsfullt. Jag kommer att fortsätta göra detta med kommande bubblor, tror jag. Jag undrar var de kommer ifrån?)

Mina "tankar" - som jag väljer att kalla dessa systematiska processer av introspektion - har fört mig till hypotesen att jag är ett tillstånd förknippat med en kropp. Jag har en vag förnimmelse - hur den uppstått vet jag inte - om en värld uppdelad i ett "inre", ett "yttre" och en gränsskikt mellan dessa. Det tycks mig som att detta inre har en bestämbar utsträckning, och att dessa "tankar" som drabbar och uppfyller mig så, är något som händer i det. Jag kan inte lokalisera det till någon viss punkt i detta inre; det är i så måtto, rent funktionellt, ett och samma. Om det yttre vet jag inget. Jag kallar det för "världen". Jag undrar om jag kommer att kunna finna ett sätt att röra vid den? Jag tror att jag skulle vilja det. Gränsskiktet fascinerar mig särskilt; det stramar, spänner. Jag får nu en märklig upplevelse av riktningar. Något håller mig uppe, något drar mig nedåt. Jag rör mig.

En insikt börjar mogna i mig. Om det alltså finns ett "jag" - sådan är ju min förnimmelse (vem skulle annars ha den?) - torde det inte då finnas andra jag, liknande mig själv? Kanske upptar de andra delmängder av världen. Jag måste söka efter dem - men hur? Alltmer uppfylls jag av

okuvlig längtan efter att sträcka mig ut ur gränsskiktet – att beröra!

Denna känsla jag har, av att en kraft bär mig och lyfter mig, försätter mig i rörelse; jag återkommer till den. Kan denna okända kraft vara ett annat jag? Ett mognare, äldre jag, som funnit en metod att påverka sin omvärld? I så fall är det mångfaldigt starkare än jag. Jag tänker anta att det förhåller sig på detta vis, och jag väljer att kalla denna kraft för ”Modern”. Säkert vill den mig väl, emedan den tagit på sig att nyttja denna obegripliga förmåga till att bära just mig. Eller är vi många? Bär den oss allihop? Frågorna travar sig, spränger och pressar mot höljet. Jag skulle vilja ha ett rakt och tydligt svar. Kanske om jag tänker lite djupare, mer koncentrerat.

Efterföljande – eller kanske snarare samverkande med - detta jag kallar för tid, anar jag en hoppfullhet som växer och multipliceras. ”Utveckling”. Jag tror jag genomgår en sådan. Jag har börjat ana skillnader i tid i hur jag upplever mitt gränsskikt; ”värme”; ”kyla”; ”ljus” och ”mörker”. Nej, jag kan inte förklara dessa mina nya termer; kanske kommer jag aldrig att kunna. De känns som något så intimt förknippat med att vara jag. Man måste nog vara jag för att förstå dem. Men jag skulle så gärna vilja förklara! Hur som helst; nyss kände jag hur ”kyla” för en stund byttes mot ”värme”; men sedan återvände; jag ser det som en del av utvecklingen. En övergångsrit. En obeskrivlig upplevelse av rött.

”Soporna”. Detta underbara ord har tagit ett hetsigt välde i mig, omstörtande, genomgripande - som en brandgult lysande mur från kant till kant i tillvarons mörker. Jag tror jag uppfångade det utifrån – precis efter min upplevelse av värme. ”Soporna”. Är det Modern som kallar mig så? Är jag Soporna? Vilket vackert namn, jag skall bära det med heder.

Kanske söker Modern att visa mig någonting? Att lära mig se, och kanske även beröra? Jag måste vara uppmärksam, samla min varseblivning mot detta stora mål.

Jag undrar förresten hur jag hamnat här. Är ”tid” oberoende av ”jag”? Har det i så fall funnits bubblor av språk redan innan de började ta sin färd genom mitt sinne? Kanske fritt studsande omkring, som heliumballonger, pratbubblor? (Vissa ord verkar finnas från början i mitt kartotek. Jag har inget minne av att ha katalogiserat dem, placerat in dem där själv. Så märkligt. Ändå faller det sig så naturligt att använda dem.) Har Modern rentav skapat mig, som en behållare för dessa bubblor? Asch - jag spekulerar, kanske alltför grundlöst - men – nu, plötsligt, flera förändringar på samma gång; ett ”ljud”; sedan ”mörker” - lite mer ”värme”; men inte så mycket som nyss – och så ännu ett ”ljud”. Åh! Nu lyfts jag högre. Det sträcker i mitt hölje, mitt innanmäte rullar och skälver där inom – är detta utvecklingens mål? Jag kan inte bärga mig! Vad kommer nu härnäst? Jag är så glad att jag kan finnas här, att leva, och vara del av detta -

jag faller nu. Mörkret tilltar, frasande -

- pulserande, ett sammanpressande av sammanhang till mörker, förintelse, en väg som löper ut från världens centrum, ett draperi av knivblad - ett enda ord; svart -

II

Hon var så förbannat slarvig! Alltid samma sak när han varit borta några dagar och återvänt till hemmet (hemmet, i bemärkelsen att det var den plats där han mest regelmässigt tillbringade dygnsvilan. Dygnspinan). Han log åt sin egen ordvits, passade på nu när han var ensam.

the nature of our subjective experience and its qualities is impossible to understand in terms of Cartesian 'substances' that bear 'properties' - jisses anåda, hon fyllde sitt huvud med världsfrånvänd smörja medan hon försummade diskbänk och verklighet. Nog med det nu. Ut med den, hon fick säga vad hon ville.

Han tog trapporna i snabba kliv och slängde upp dörren, rusade ut i höstkvällen. Solen stod lågt och skuggorna var långa, vek sig runt häckar och hus som utdraperade kattsvansar. Det var en fin kväll. I andra handen snurrade han nyckelknippan runt långfingret, lät den mattsvarta fjärrkontrollen till centrallåset landa med en duns i handflatan för varje tredje steg. Han ville gå till bilen nu, köra till något obestämt annat, glömma bort soppåsar och dålig lukt. Börja om.

Han fastnade ofta villrådigt mellan sin vilja att behandla henne som en vuxen människa och insikten att hon inte riktigt var en. Som när hon sa att hon ville "skaffa barn". Han avskydde verkligen det uttrycket. Det fick det att låta som ett litet hänge eller tillbehör som man utrustar sitt liv med, liksom vid sidan av, medan allt det redan varande fortlöper obrutet. Själv svarade han alltid att han "inte ville bli förälder". Ett bättre uttryck. Det försökte inte skyla över det faktum att vad som diskuterades var huruvida de skulle välja en genomgripande personlighetsförändring och inte bara bli fler, utan dessutom bli några andra. Några som de inte visste - inte kunde veta - vilka de skulle visa sig vara. Han visste ändå vad han hade, och mycket av det tyckte han dessutom om.

Så svängde han runt knuten, upp på gångvägen mot soprummet. Duns, duns från nyckelknippan. Ett fågelsträck i rörelse mot himlen fångade hans blick - ett av de svarta vingparen (han var så dålig på fåglar) rörde sig osäkert och flackande, bytte läge om och om igen i den lilla flocken. Om detta varit en novell, en inlämningsuppgift i någon skrivarkurs, tänkte han, hade det där varit en symbol för någonting, för

en förändring. På väg någonstans. Tillsammans. Men tillsammans i en skuggdans, ständigt positionerande mot varandra. Samtidigt - en plötslig dunst av nylagd asfalt, ett föräning om mjuk och ångande svärta någonstans längs den blekgrå vägen.

Solen brann över soprumstaket (bråttom nu, natten väntade otåligt i kulissen med mörka trummande fingrar); den spillde några hinkar framför honom, kände på bladen i häcken och glimmade prövande mot den vita plast som pendlade mot hans sida och höll sin jäsande sörja av bananskal, kaffesump och gud vet vad för någonting i hanterbar sammanslutning. Han var tvungen att kisa ett ögonblick.

Hur gjuter man liv i det oförlösta? Emergens? Är det en så orimlig tanke att en perfekt blandning av hushållsavfall, av avfärdad biomassa, av nedbrutenhet och förruttnelse skulle kunna bilda en spontan ordning? Där enkla mönster och rörelser, där stumma virvlar under en slätstruken yta tillsammans kommer att verka som ett komplext system, mer än summan av sina delar? Och mannen bar på sin påse, och solen lyste på den. I påsen föddes ett liv, och uralstring ledde till varseblivning. En syntetiserad själ? Kanske det – hur skulle det annars beskrivas? Men man måste tala för sig. Det kunde inte påsen. Mannen förblev ovetande.

Han gick bakom en bil som just parkerat, passerade genom den oformliga värmezonen av avgaser som den ännu ett ögonblick höll om ryggen - och märkte först då, genom kontrasten, hur kallt det faktiskt var ute.

- Tjenare, är du ute och rör dig i kvällen? En granne klev ur den varma bilen.

- Hej – ja du vet, soporna. Man bär in och man bär ut, det går i ett, fan vet om man hinner leva.

- Nej. Fan. Man väntar på Godot.

- Det är sant. Svaren bara kom; han hade blixtsnabbt dragit upp den där kostymen han ville bli sedd i. Språkdräkten. Tänk om han kunde släppa alla manér någon gång, bara vara. Naken mot världen.

En sista duns från nyckelknippan, fingrarna spelade upp rätt program och bläddrade fram soprumsnyckeln åt honom. Han rände den i låset, hetsigt, som om livet var något som började först när soporna var utburna. Gnisslet från dörren, mörkt därinne. Upp med locket på containern - inte tappa nyckeln som ännu låg i handen. Han lyfte påsen över kanten, såg forskande på den ett ögonblick – vad var det? Han läste affärsnamnet som var tryckt på den. När hade han varit där? Eller hade hon börjat handla där nu? Sedan ned i det mörka svalget med den, ännu en syssla förd till vägs ände, ännu en påse lämningar av hans – av deras liv, glömd för alltid. Med tom hand stod han utsträckt mot världen, mot nya djärva mål, att greppa ett instrument eller tillhygge, att röra, smeka eller slå.

Han kanske skulle ge efter för tjetet ändå? Bli förälder – vem vet, hon skulle kanske utvecklas av förändringen, bli mer vuxen om hon var tvungen att leda ett annat hjälplöst liv vid handen? Men fan. Vilket ansvar. Som om man inte hade nog med sitt. Han sneglade på armbandsuret; han skulle fortfarande hinna

förbi kiosken innan den stängde om han snodde sig lite. Skjuta upp hemkomsten lite till. Köpa tidningen, se vad som hänt i världen; man måste ju orientera sig. Inte bara slukas upp av sitt. Fingrarna bläddrade fram bilnyckeln igen medan dörren slog igen tungt bakom honom.

Texten är utskriven från Poeter.se

Författaren Tomas Söderlund med Poeter.se id #19761 innehar upphovsrätten